

להיוולד במקום שאיננו קיים?

לקראת הגנה גלובלית ומכלילה על זכויות ילדים החיים במדינות דה-פקטו

תקציר

מטרת הדוח

זכויות אדם הן לכאורה אוניברסליות, וילידים בכל רחבי העולם יש זכויות, ללא תלות בשפה אותה הם דוברים, בלאום אליו הם משתייכים או במוצאם האתני. אולם, קיימת קטגוריה אחת של ילדים שבאופן מערכתי לא זוכים להגנה של החוק הבין-לאומי: **ילדים החיים במדינות דה-פקטו**. דוח זה נועד ליידע את הקהילה הבין-לאומית בדבר הדרת ילדים אלה מהגנה חוקית, ולהציע דרכים בהן ניתן לכלול אותם תחת הגנה זו.

המחברים

קבוצת המחקר באוניברסיטת **Maastricht** והמשתתפים בכינוס הבין-לאומי בנושא "Realizing Children's Development" Rights in De Facto States", ינואר 2024.

מהי מדינת דה-פקטו?

שהכריזו על עצמאות אך אינן מדינות חברות באו"ם. כיום, מדינות אלה כוללות את קוסובו, סומלילנד והרפובליקה הטורקית של צפון קפריסין. בסך הכול, מדובר בכתשעה מיליון ילדים.

מדינות דה-פקטו הינן ישויות פוליטיות בהן מתקיימים כל ארבעת הקריטריונים הדרושים עבור הגדרתן כמדינה (לפי ועידת 1933 Montevideo): אוכלוסיית קבע, שטח מוגדר, ממשלה והיכולת לקיים יחסים מדיניים עם מדינות אחרות,

הבעיה

מלבד פלסטין, מדינות דה-פקטו לא עומדות תחת פיקוח של האו"ם או של הסוכנויות השונות שלו בתחום זכויות ילדים. מדינות דה-פקטו לא נדרשות לדווח לגוף כל שהוא מטעם האו"ם האמון על תחום זכויות האדם. במדינות אלו לא מתקיים דיווח מטעם הממשלה או מטעם כל גוף אחר. כתוצאה מכך, להפריה של זכויות הילדים במדינות אלו אין כל השלכות.

לא מתקבל על הדעת שילדים החיים במדינות דה-פקטו לא זוכים להגנה זהה לזו המוענקת לילדים החיים במדינות שזכו להכרה מלאה. בהתחשב בכך, כל עוד מדינות דה-פקטו ממשיכות להתקיים, והקונפליקטים שהביאו ליצירתן נותרים ללא פתרון, אנו מציעים מספר פתרונות:

1 מינוי פקחי או"ם מומחים לעניין זכויות ילדים (או לעניין זכויות אדם, כולל זכויות ילדים) במדינות דה-פקטו.

2 הכללה של מדינות דה-פקטו במערכת המעקב והדיווח לעניין זכויות ילדים באו"ם. אנו מציעים שתי גישות אפשריות, לפי סדר עדיפותן:

- a. **הזמנה של מדינות דה-פקטו לחתום על הסכם UNCRC ולהתחייב לקיימו.** קיימת כיום אפשרות חוקית עבור ישויות שאינן מדינות לעשות זאת. מבחינה מעשית, ניתן לבצע זאת בשתי דרכים אפשריות:
 - i. הזמנה על ידי UNGA להתחייב ל-UNCRC
 - ii. הזמנה על ידי UNGA להיות "מדינה משגיחה לא חברה", בדומה לפלסטין ולכס הקדוש, ואז חתימה על UNCRC או התחייבו לקיימו.
- b. **הזמנה של מדינות רלוונטיות (אחרות) לדווח על הפרה של זכויות ילדים במדינות דה-פקטו.** באופן אידאלי, מדינת דה-פקטו תיכלל תחת פרק נפרד, או בנספח, שיוגש יחד עם הדוח של המדינה המוכרת.

3 פיתוח גישה של טיפול עקבי וצודק במדינות דה-פקטו על ידי הגופים השונים באו"ם שאמונים על תחום זכויות האדם.

4 שליחת מסר. פרסום הצהרה שמבהירה שכל הילדים הם בעלי זכויות, והגנה על זכויות ילדים החיים במדינות דה-פקטו נמצאת בעדיפות גבוהה.